

تعلیم و تربیت کودکان از دیدگاه
افلاطون، ژان ژاک روسو و جان دیوئی

مؤلف: محمد تقی کریمی

عنوان قراردادی	: کریمی، محمدتقی، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: تعلیم و تربیت کودکان از دیدگاه افلاطون، ژان ژاک روسو و جان دیویی مؤلف محمدتقی کریمی.
مشخصات نشر	: اراک، نشر نویسنده، ۱۳۹۳ پردیس امیر (ناشر همکار).
مشخصات ظاهری	: ۱۲۲ ص.
شابک	: ۸۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۹-۱۳۴-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: افلاطون، ۴۲۷ - ۳۴۷ ق.م. - دیدگاه درباره آموزش و پرورش
موضوع	: روسو، ژان ژاک، ۱۷۱۲ - ۱۷۷۸ م. - دیدگاه درباره آموزش و پرورش
موضوع	: دیویی، جان، ۱۸۵۹ - ۱۹۵۲ م. - دیدگاه درباره آموزش و پرورش
موضوع	: آموزش و پرورش - فلسفه
موضوع	: آموزش و پرورش - مطالعات تطبیقی
رده‌بندی کتبه	: ۱۳۹۲ ک ۴۷۵/۷ LB۷۷۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۳۵۴۱

نشر نویسنده

تعلیم و تربیت کودکان از دیدگاه افلاطون، ژان ژاک روسو و جان دیویی مؤلف محمدتقی کریمی

محمدتقی کریمی

ناشر: نشر نویسنده

ناشر همکار: پردیس امیر

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: نویسنده

صفحه آرا: طیبه خانقانی عراقی

طراح جلد: آرش سپهری

عکس پشت جلد: علی کریمی

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰

بها: ۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۹-۱۳۴-۰

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است.

نشانی: اراک - خیابان دانشگاه - احسان ۱۸ - پلاک ۱۴۵ - ۱۰

کد پستی: ۶۵۸۷-۷-۳۸۱۷۸ تلفن: ۰۸۶-۳۴۶۵۵۴۴۳

www.nevisandeh.Org

فهرست مطالب

۹.....	پیشگفتار
۱۳.....	فصل اول
۱۳.....	از دیدگاه افلاطون، روسو و دیویی آموزش پرورش چه اهدافی دارد؟
۱۸.....	اهداف مندرج و پیش از نظر روسو
۲۰.....	اهداف دیگر آموزش و پرورش از دیدگاه روسو
۲۵.....	اهداف آموزش و پرورش از نظر دیویی
۳۰.....	اهداف دیگر روسو در خصوص آموزش و پرورش
۳۲.....	اهداف تربیت از نظر دیویی
۳۵.....	فصل دوم
.....	از نظر افلاطون، روسو و دیویی روش تدریس مناسب برای معلم و شاگرد چیست؟
۳۵.....	
۳۷.....	روش‌های تدریس از نظر دیویی و نقش معلم
۴۴.....	نقش معلمان از نظر دیویی
۴۴.....	از دیگر وظایف معلمان
۴۷.....	روش تدریس از دیدگاه روسو
۵۵.....	از دیدگاه هر کدام از این نظریه‌ها ویژگی‌های برنامه درسی مناسب چیست؟

مواد درسی از نظر دیویی	۵۸
مدرسه از دیدگاه دیویی	۵۹
ویژگی‌های برنامه درسی از نظر افلاطون	۶۰
برنامه درسی از دیدگاه روسو	۷۰
برنامه و محتوای دروس از نظر جان دیویی	۷۵
فصل سوم	۸۱
چهار مسئله تعیین نظریات افلاطون، روسو و دیوئی وجود دارد؟	۸۱
تربیت از نظر روسو:	۸۳
اهداف تربیت از نظر افلاطون	۸۳
معلم و شاگرد از نگاه افلاطون	۸۶
محتوا و برنامه درسی افلاطون	۸۹
روش تدریس از نظر افلاطون و روسو	۹۲
روش تدریس از دیدگاه افلاطون	۹۴
مراحل تربیت از نظر افلاطون و دیویی	۹۸
فصل چهارم	۱۰۱
از نظر افلاطون، روسو و دیویی منشأ معرفت یا شناخت چیست؟ شناخت چگونه به دست می‌آید؟	۱۰۱
معرفت شناسی افلاطون	۱۰۱
معرفت شناسی از نظر روسو	۱۰۳
معرفت شناسی دیوئی	۱۰۴

فصل پنجم ۱۰۷

ویژگی‌های مدرسه و محیط مناسب برای تعلیم و تربیت منطبق با هر کدام از این نظریه‌ها چیست؟ ۱۰۷

اهداف تعلیم و تربیت از نظر دیویی: ۱۱۰

روش‌های تربیتی از نظر دیویی: ۱۱۰

دروس درباره وظایف (معلم) مربیان چه نظریاتی دارند؟ ۱۱۱

ظریات دیویی درباره، برنامه و محتوای دروس ۱۱۲

مدرسه از نظر دیویی ۱۱۳

فصل ششم ۱۱۵

انطباق این نظریه‌ها با روش‌های تدریس فعلی مورد استفاده چگونه است ۱۱۵

توضیحی: ۱۱۵

روش سخنرانی: ۱۱۵

روش اکتشافی: (با اصول روش بروئر) ۱۱۶

روش حل مسأله (با روش دیویی) ۱۱۶

روش پرسش و پاسخ: ۱۱۶

واحد کار (پروژه) ۱۱۶

گروه‌های کوچک ۱۱۷

روش آزمایش: ۱۱۷

روش نمایشی: ۱۱۷

روش گردش علمی: ۱۱۷

۱۱۸ بازی‌های تربیتی:

۱۱۸ فن تمرین:

۱۱۸ تمرین: مرور - تمرین‌های عملی

۱۱۹ منابع

www.ketab.ir

مقدمه

انسان متفکر و اندیشمند، از مطالعه و تحلیل گذشته برای بهبود زمان حال و آینده بهره می‌گیرد. برای این منظور، خویش را از مطالعه افکار و عقاید فلسفی دیگران بی‌نیاز نمی‌داند. چنین تفکر پویایی است که چشمان را نسبت به جهان هستی و انسان باز می‌کند. و مانع پذیرفتن افکار عقاید دیگران بدون تحلیل انتقادی آن‌ها می‌شود و از این رو برای فهم اندیشه‌ها، ناچار باید به بررسی و تحقیق پرداخت و به منظور موفقیت در تحقیق، باید به مطالعه عمیق و آزادانه شیاد پرداخت. (شعاری نژاد، ۱۳۶۵)

بیداری و تبلور اندیشه در تمام مراحل تاریخ، نتیجه شیوه‌های تربیت، شکوفایی و رشد آن و نقش مؤثر آن در زندگی مردم و اجتماعی است. از این رو ملت‌هایی که از امکانات تربیتی بیشتر برخوردارند به آسانی به اهداف سیاسی، اجتماعی و اقتصادی خود دست می‌یابند. امروزه اهمیت آموزش و پرورش و نقش سازنده آن در جوامع برای ملت‌ها و سیاست‌گذاران روشن گردیده است. به صراحت می‌توان ادعا نمود که میزان رشد و توسعه کشورها با میزان سرمایه‌گذاری آن‌ها در زمینه آموزش و پرورش رابطه مستقیم و مشخصی دارد. (مشایخی، ۱۳۴۸)

در این رابطه می‌توان استنباط کرد که به هر میزان که کشورها به تعلیم و تربیت خود بهاء دهند و اهمیت قائل شوند، به همان میزان نیز در جهت رشد و شکوفایی نیروهای مستعد و کارآمد و سربلندی جامعه خود اقدام نموده‌اند از عمده‌ترین اهداف آموزش و پرورش، ایجاد دگرگونی مطلوب در دانش‌آموزان و آماده‌سازی آن‌ها برای یک زندگی موفق و سازنده در جامعه آینده می‌باشد.

تعلیم و تربیت نه تنها می‌تواند در رشد اخلاقی و عقلانی و عاطفی و حتی جسمانی فرد مؤثر باشد بلکه وسیله‌ای در جهت رفع نیازهای اساسی اجتماعی به شمار می‌آید.

در بیان اهمیت تعلیم و تربیت همین بس که تحقق گوهر آدمی منوط به‌دان است، مراقبت‌هایی که تحت عنوان تعلیم و تربیت در مورد آدمیزاده اعمال می‌شود، شرایط لازم رشد آدمی به مرحله کمال است. نوزاد آدمی هر چند آدمیزاده است، آدم نیست، بشر تنها با تعلیم و تربیت آدم تواند شد چنانچه مشمول تربیت صحیح واقع شود، فرشته خوی گردد و اگر از میان آن بی‌بهره ماند، نه تنها استعدادها و امکانات بالقوه‌اش به هدر می‌رود بلکه به احتمال قوی به قهرا می‌رود و به مرتبه بهایم تنزل پیدا می‌کند. (غزالی طوسی، ۱۳۶۱)

نقش تعلیم و تربیت نه تنها در عینیت بخشیدن به زندگی مادی و معنوی فرد متوقف نمی‌شود بلکه تمام شئون اجتماعی را در بر می‌گیرد و عامل رشد تحول اساسی جامعه می‌گردد و هدف‌های تعلیم و تربیت در فعالیت‌های روزمرهٔ مربیان تأثیر به‌سزایی دارند اهمیت تعلیم و تربیت در بعد مادی و معنوی و تأثیر آن در رشد انسان و رسانیدن او به سعادت و کمال شایان توجه است.

ضرورت تعلیم و تربیت و در عین حال پیچیدگی دشواری تعلیم و تربیت واقعی، موضوعی است که همه جهان از آن کم و بیش به‌خوبی آگاهند هر ملت زنده‌ای با توجه به سوابق فرهنگی و شرایط اجتماعی خود و متناسب با امکانات در اختیار دارد. نظام خاصی برای تحقق کمال مطلوب هدف‌های خویش پی‌ریزی کرده و پس از فراهم آوردن مقدمات لازم، آن را به موقع اجرا گذاشته است، بدین امید که شاید از این طریق بتواند فرزندان خود را مطابق دلخواه خویش تربیت کند و به تبع آن به بهبود اجتماعی کمک نماید با این همه کمتر اتفاق می‌افتد که نظام تعلیم و تربیت مورد قبول کشوری از هر نظر جوابگوی نیازهای مردم آن کشور باشد. و به فرض اینکه نتایج حاصل از اجرای نظامی، بلافاصله بعد از استقرار آن به ظاهر رضایت بخش باشد. دیری نمی‌یابد که بر اثر

تحولات و دگرگونی‌هایی که جهان امروز همواره دستخوش آن است، اعتبار خود را از دست می‌دهد. (شکوهی، غلامحسین، ۱۳۷۰)

اگر انسان نظرها، اندیشه‌ها و گرایش‌های گوناگون را به خوبی در نیابد و آن‌ها را با یکدیگر مقایسه و مقابله نکند و ارزش و اعتبار هر یک از آنان را برای خویش روشن نسازد گزینش بهترین و مناسب‌ترین آن‌ها بسیار مشکل خواهد شد. و بالطبع در ایجاد تحول اجتماعی رفق نمی‌شود. (الماسی، علی محمد، ۱۳۷۰)

به همین جهت هم نظام آموزش و پرورش هر کشوری باید با توجه به طبیعت آدمی و امکانات و محدودیت‌های آن کشور که کم و بیش در همه جا یکسان است و نیز با در نظر گرفتن وضع کنونی جامعه مورد نظر و نقاط ضعف و قوت آن را بالاخره با توجه به کمال مطلوب و هدف‌هایی که کشور در جهان‌بینی خاص مردم آن است، طرح‌ریزی شود و نتایج آن مداوم مورد ارزیابی قرار گیرد و در آن، عنداللزوم تجدید نظر شود. (شکوهی، غلامحسین، ۱۳۷۰)

لذا با در نظر گرفتن وضعیت متغیر و متحول جهان که ارزش‌ها، اندیشه‌ها و یافته‌ها به طور مداوم در معرض تجدید نظر، دگرگونی، سنجش و جایگزینی قرار می‌گیرد تا متناسب با نیازهای فرد و جامعه گردد. و به لحاظ پیشرفت‌های سریعی که در این چند سال در زمینه علوم تکنولوژی و شیوهای آموزشی و تربیتی به چشم آمده و به منظور بهره‌مند شدن از این پیشرفت‌ها و در عین حال حفظ استقلال فرهنگی و ارزشی از جمود فکری و ایجاد آزاد اندیشی در حوزه تعلیم و تربیت شایسته است، نظریات علمی و تربیتی را با دیدی تیزبینانه مورد تجزیه و تحلیل قرار داد.

بنابراین و در همین راستا مطالب حاضر در جهت مطالعه تطبیقی نظریات تربیتی افلاطون، روسو و دیویی گام برمی‌دارد. و به این منظور با مراجعه به منابع دست‌اول و دوم و رجوع به کتب مختلف اندیشه‌های تربیتی این مربیان را استخراج نموده و نتایج را جهت شکوفایی هر چه بیشتر نظام آموزش و پرورش به کار برد. با توجه به عنوان بحث و مطالب

که عبارت از بررسی دیدگاه‌های تربیتی افلاطون، روسو و دیوئی است در این قسمت از پژوهش می‌بایست این نکته بررسی شود که آیا تاکنون تحقیقی در این زمینه و یا زمینه‌های مشابه انجام گرفته و اگر تحقیقی انجام شده است آن تحقیقات به چه جنبه‌های تربیتی فیلسوفان، مورد نظر پرداخته‌اند و این محققین در انجام تحقیقات خود چه محدودیت‌ها و مشکلاتی داشته‌اند تا بدین وسیله بتوان توصیه‌ها و رهنمودهای آنان را مورد توجه قرار داده و در نجات هر چه بهتر این مطالب از آنان یاری جست.

www.ketab.ir